

Det kongelige danske geografiske Selskab.

 det første Møde for Vinteren 1884—85 gav Kand. H. V. *Land* en Række Oplysninger om de gamle arabiske Geografers Kjendskab til Norden, og dernæst tydede Kapt. O. *Irminger* nogle Steder i de islandske Sagaer.

I **det andet Møde** holdt *Sekretæren* en Mindetale

om Ludvig Holberg som Geograf, og dernæst gav den islandske Geolog Th. *Thoroddsen* en Oversigt over sine Rejser paa Island.

I **det tredje Møde** gav Pastor *Plenge* en Fremstilling af London før og nu, og dernæst meddelte *Sekretæren* et Par Oplysninger om en Sø i Labrador.

Ludvig Holberg som Geograf,

Mindetale, holdt d. 1ste December 1884 af Ed. Erslev.

Paa et Tidspunkt, hvor man omkring i de nordiske Lande fejrer Tohundredaarsdagen for vor største Forfatters Fødsel, er det i sin Orden, at der ogsaa paa dette Sted tales til hans Minde, og dette saa meget mere som *Ludvig Holberg* syslede meget med Geografi og var ansat som Universitetsprofessor i dette Fag, der den Gang ligesom langt senere var forenet med Historien.

Helstøbt var han og ikke Stykværk; derfor kan man ikke faa rigtig Syn paa ham i det enkelte, uden man ser ham i det hele. Af denne Grund er det ogsaa rettest, selv ved denne Lejlighed, at omtale et og andet, hvorved man lærer ham at kjende som sit Folks Opdrager og som Mand, og hvorved man ser hans Opfattelse af Videnskabens Maal og dens Fremstilling, og dette kan ikke ske paa nogen fyldigere og bedre Maade end ved at fremdrage *hans egne Ord*. — Der er det særegne ved ham, at han, saa at sige, ikke var fremmed paa noget som helst aandeligt Omraade, der rørte sig i hans Tid, og tillige, at han saa meget klarere paa de fleste Ting end hans samtidige, ja! naar man læser i hans Værker, forbavses man idelig og idelig over det Fremsyn, han havde, og hvorledes han midt i den saakaldte „Paryktid“ har kunnet fremsætte Meninger, der først ere blevne værdsatte lang, lang Tid efter, medens tillige den glimrende Vittighed, hvormed han illustrerer disse Meninger, forhøjer Virkningen. „De Skrifter, der udi en tør og ærbar Stil viise et Menneskes Pligt og forklare Naturens Love“, siger han, „ere gemeenligen ikke saa behagelige, som de ere opbyggelige. Ligesom derfor Medici forgyldte beedske Piller for at opmuntre Patienten til at indtage dem, saa have Philosophi efter deres Exempel

søgt ved adskillige Skikkelser, som de have sat paa denne nyttige Lærdom, at opvække Læsernes Lyst og Attention“. Og han siger et andet Sted, at han har søgt at moralisere paa alle brugelige Maader, „ved lystige Poemata, ved Satirer, ved fingerede Rejsebeskrivelser, ved Skuespil, ved alvorlige moralske Tanker“ o. s. v. Gjenemgaaende hos ham er det dog, at han søger at virke ved Satire, og han kræver tillige af denne, at den skal have „Salt og Peber, fordi en Satyre uden denne Ingredience ingen Satyre er“. Betegnende for ham er det tillige, at man pludselig, selv ved de alvorligste Ting ser Satirikeren ligesom en anden Nisse stikke Hovedet i Vejret, og at han da kommer med en eller anden kostelig Sentens eller et Slagord, der sætter Hovedet paa Sømmet. Vi bruge jævnlig slaaende Talemaader, der skrive sig fra Holbergs Komedier; men overalt i hans andre Skrifter vrimer det af lignende Talemaader, der fuldt saa godt fortjente at blive alles Eje. Han er ligesom en Smed ved Ambolten, der spreder Gnister omkring sig.

For de fleste Folk staar Holberg nærmest kun som Forfatter til Komedierne, Peder Paars og Niels Klim; hans store Danmarks Historie, der engang var en yndet Læsning, kjendes nu til Dags ikke synderlig, og af hans mange andre Arbejder er det vel nærmest hans „Epistler“, ikke mindre end 539 i Tal, og hans „moraliske Tanker“, som blive læste, medens det øvrige kun har Plads paa en eller anden ivrig Holbergianers Boghylde, der i sin Ærbødighed for ham søger at samle alt, hvad den store Mand har skrevet. Nu er det visselig saa, hvad der følger af sig selv, at der i hans Betragtninger